

Viastr, -leston

2*22

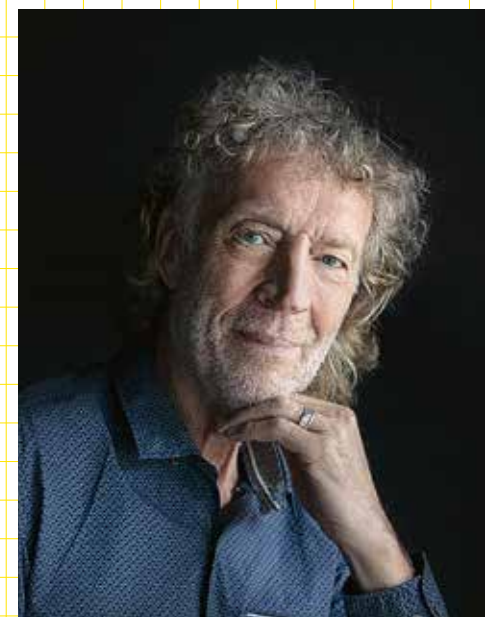
MARIAN KECHLIBAR
VÁCLAV CIGLER
OLDŘICH KILIÁN
LEVOČA

Kryjeme Vám záda

ve všem, co Vás čeká.

na začátek

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

V roce 2019, ještě před tím, než si kdokoliv z nás uměl představit, co všechno za následující více než dva roky zažijeme, jsme slavnostně poklepávali na základní kámen našeho návštěvnického centra v areálu pivovaru v Humpolci. Navzdory okolnostem, které tato zvláštní doba přinesla a přináší, jsme se rozhodli návštěvnické centrum dokončit, abychom mohli vám, návštěvníkům, přinášet radost a nové zážitky ve skutečně hezkém prostředí s vychutnáním si našeho piva v nejvyšší možné kvalitě přímo u zdroje. Tedy, v polovině března, kdy vzniká tento sloupek, dobíhají poslední dokončovací práce. Zároveň jsme již dříve vypsalí výběrová řízení na kolegy do provozu: hledáme a vybíráme kolem čtyřiceti spolupracovníků. V květnu zahájíme zkušební provoz a prvního června otevřeme naše dveře prvním hostům z řad veřejnosti.

Historie návštěvnického centra se začala psát ale už řadu let zpátky. Vzniklo mnoho, tuším šestnáct, studií a postupně se naše představa vyvinula do konečné podoby, kterou brzy sami uvidíte. Když bych měl centrum trochu popsat: má čtyři podlaží, kdy v přízemí najdete recepci a prodejnu, o patro výš expozici pivovaru a kinosál pro šedesát pět lidí, o další patro výš bude pohodlné zázemí pro exkurze a návštěvníky pivovaru a v nejvyšším patře vzniká Pivnice Na Štokách, kde budeme nabízet zajímavou a poctivou kuchyni. V rámci tvorby celého konceptu přišel i nápad, že bychom mohli na pivovarském komíně postavit rozhlednu. Ono to tak doslova z technických důvodů dopadnout nemohlo, protože se

její konstrukce nesmí komína dotýkat. Nicméně rozhlednu s ochozem ve výšce třiatřiceti metrů, kterou tvoří zcela samonosná ocelová konstrukce na komíně nezávislá, opravdu máme a věříme tomu, že je velkým lákadlem.

Návštěvnické centrum bude otevřené celoročně, a to jak pro individuální návštěvy, tak i pro skupiny po předchozí rezervaci. Když jsme oficiálně otevření centra oznámili, začali se nám hlásit první hosté, kteří by nejraději přijeli hned, což nás samozřejmě moc těší. Před těmi lety byl pro nás totiž hlavním impulsem právě zájem veřejnosti, kdy jsme dostávali obrovské množství dotazů od lidí nejen z Humpolce, ale z celé republiky, proč pivovar nemá v Humpolci svou vlastní restauraci, že by to bylo fajn. No a od restaurace už to byl krůček právě k plánování komplexního návštěvnického centra. Není to pro nás pouze obchodní projekt, čekáme od něj mnohem více. Čekáme, že vznikne místo, kam budeme moci zvát zajímavé lidi, zajímavé hosty, kde můžeme promítat filmy, pořádat přednášky, organizovat malé koncerty a podobně. A zatímco se mnohá města potýkají s vymíráním svých městských center, u nás se naskytla šance jej naopak oživit, což považujeme za velmi pozitivní.

I když se na závěr přiznám, že mě osobně vždycky úplně nejvíc baví samotná tvorba, takováto „cesta je cíl“, jsem moc rád, že se velký sen návštěvnického centra podařilo naplnit a že si jej budete moci od letošního června užívat.

Ať se vám u nás líbí!

vlastní cestou 2²²

duben — květen — červen

redakce
Stanislav Bernard, Boris Dočekal,
Zdeněk Mikulášek, Markéta Navrátilová,
Aneta Slavíková
 design
Štěpán Malovec
 tisk
Indigoprint, s. r. o.
 vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz
 Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR
 pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

obsah

04 — Marian Kechlibar
rozhovor	26 — Oldřich Kilián
rozhovor
10 — Kůň bílý pádí vlaku vstříc
povídka Markéty Hejkalové	31 — Muž v domácnosti
fejeton Borise Dočekala
14 — Masopust Budíkov
fotoreportáž	32 — Dawson City: Krutá zima
komiks (Jaromír 99 / J. Rudiš)
21 — Z pivovaru
novinky z pivovaru	34 — Okolo Levoče
reportáž
22 — Václav Cigler
lahůdka ze světa umění	38 — Hrad Pernštejn
Vysočina a okolí

foto na obálce > **Václav Cigler: Průzor, 2006, optické sklo**

Dejme

**jednotlivci
velkou volnost**

říká

Marian Kechlibar

Demokracie bez určité korekce nefunguje. Korekci potřebuje každý z nás.

Výhody svobodného šíření informací na internetu pořád vykupují všechny nevýhody. Virtuální informační prostor, ve kterém trávíme čím dál víc času a který nám nahradil klasická média, jako by se dostal na rozcestí. Je internet pořád ještě svobodným prostředím? A má jím vůbec být, nebo si digitální svoboda projevu už spíš volá o regulace? O tom jsme hovořili s mužem, jenž ztělesňuje změnu způsobenou novými pořádky. Marian Kechlibar není klasický novinář, ale patří k nejvyhledávanějším českým blogerům. Jeho originální multioborové komentáře v zájmu u čtenářů trumfují i ona tradiční média. Loni spoluzaložil Společnost pro obranu svobody projevu. „Mantinely by měly být co nejširší,“ říká.

Uspěl jste ve světě, kde oproti klasickým novinám žádný výsledek není konečný. Vše lze přepsat, opravit, doplnit. Vyhovuje vám to?

Rozhodně, jsem patologický přepisovatel. Skoro vždycky, i v běžných komentářích v diskuzích, mám tendenci se vracet, zpřesňovat, přidávat dodatečné myšlenky. S psacím strojem bych byl nešťastný člověk.

Nebyla ale nutnost vše vyprecizovat přínosná?

Zrovna nedávno jsem přesně nad tímto přemýšlel. Technologie dost formuje způsob, kterým komunikujete. Pro určitý typ lidí to nepochybně přínos a výhoda byly, na druhou stranu byl systém zranitelný. Stačilo kontrolovat několik málo tiskáren, abyste věděl, co se dostane k lidem a co ne. Snadná kopírovatelnost je z hlediska lidí, kteří se snaží kontrolovat šíření informací, velice nežádoucí. Proto si myslím, že tato výhoda vykupuje všechny nevýhody dané tím, že každý, kdo je stěžejní gramotný, může napsat cokoli, co si zrovna vymyslel.

Jste tedy pro svobodu projevu, kterou lze označit za až bezbřehou?

V každé kultuře a režimu jsou nějaké mantinely, ale byl bych pro to, aby byly co nejširší. Mně by třeba výborně vyhovoval americký standard, který je de facto nakonec utvářen rozhodnutími Nejvyššího soudu. Třeba

prezident Wilson, kterého máme rádi, protože pomohl naší nezávislosti, byl docela represivní člověk a zavíral pacifisty za to, že agitovali proti válce. To byly špatné okamžiky v dějinách. Současný ustálený standard zní: cokoli je povoleno, pokud nejde o výzvu k bezprostřední nelegální činnosti. Museli byste tedy přímo na místě podněcovat k tomu, aby někdo hned a tady ublížil danému člověku. Na tom se mi líbí, že je to stabilní a dobře definovaný standard. Nepodléhá subjektivním kategoriím, jako je nenávisť – ty se budou definovat podle toho, kdo bude zrovna nejcitlivější.

Není to přespříliš tolerantní?

Teoretických nebezpečí si dokážeme vymyslet opravdu hodně. Když tady budeme sedět v kavárně a hodinu probírat, co teoreticky hrozí ze zákusku na talíři, uvidíte, že dojdeme k tomu, že hrozí metabolický rozvrat a předčasná smrt. Podobně, jako když si lidé po zavedení železnice mysleli, že krávy přestanou dojit a lidé se v rychlosti nad 30 kilometrů za hodinu udusí. Myslím, že by bylo vhodné to teoretické strašení konfrontovat s reálnými problémy a výsledky.

Jak to myslíte?

Nezdá se, že by země se striktnějšími omezeními, co se smí a nesmí říkat, byly nějak klidnější nebo méně polarizované. Daleko více než akcí jednotlivce se obávám plošné represe státu. Jeho kapacita je úplně někde jinde, stát dokáže téměř cokoli, zvlášť v tom negativním slova smyslu. I když jeho tlak bude omezený, stále to může zasáhnout třeba dva miliony lidí naráz. Kdežto jednotlivce je z principu ta nejmenší jednotka ve společnosti – proto bych mu dal velkou volnost. Zároveň to adekvátně ustupuje u obrovských firem, jejichž kapacita je někdy srovnatelná se státem, tam člověk musí být pragmaticky opatrnější.

Co byste řekl na stesky, že veřejný prostor od rozmachu internetu není v dobrém stavu?

A kdy byl? Máme určité procento vyslovených psychopatů, kteří se derou k moci – myslím, že jedním z největších úkolů jakékoli civilizace je omezit škodlivost psychopatů. Budou je přirozeně přitahovat pozice moci, ať už státní, nebo soukromé, budou je zneužívat. A zároveň žádná strukturovaná společnost nemůže existovat bez určité koncentrace moci v něčích rukou. Z tohohle

„Internet mocným spíš škodí. Je těžké nějakou špínu opravdu pečlivě zamést pod koberec, vždycky to někde vyhřezne.“

hlediska jim internet spíš škodí, protože je těžké nějakou špínu opravdu pečlivě zamést pod koberec, vždycky to někde vyhřezne. V tom je internetová pluralita lepší.

Ale?

Na druhou stranu nastává věc, kterou hodně lidí snáší špatně a občas to špatně snáším i já: máte naprosto realistický a nepříkráslejší pohled na to, jací vaši bližní jsou. A nemůžete si dělat iluze. Stačí otevřít diskuze na nějakém divokém serveru a vidíte, co se náhodnému člověku honí hlavou. Že to není vaše kopie, ale někdo, kdo vidí svět na úrovni „ještírčí versus mimozemšťané“. Myslím, že třeba růst nedůvěry ve společnosti je dán tím, že začínáte mít skutečnou představu, jací jsou jiní lidé; dřív jste mohli mít iluze.

Není to věru hezký pohled.

Zároveň jsem velkým příznivcem toho, aby člověk fungoval na základě reality, a ne

na základě iluzí. Není to příjemné, ale je to užitečné. Chtěl byste nevědět, jestli máte rakovinu? Já ne. Pointou je, že pokud o některých věcech víte včas, dá se s nimi něco dělat. To je můj hlavní argument. Nerad bych byl šálen. Není to vždycky příjemné zahlédnout holá střeva společnosti. Ale jsou tam.

Nejen král je nahý. I jeho poddaní.

Král, ministři, poslanci – až po posledního starostu.

Může za to ústup tradičních médií?

Všude, kde se bourá monopol – nejen informační – začne hlavní vůdce naříkat, jak strašlivě se zhorší stav společnosti. Většinou to jsou značně účelové kecy. Věřím, že pokud někdo dělal třicet let kariéru v jednom médiu, dotáhl to do vysoké pozice a najednou ho někde na Spotify předbílá nějaký amatér, musí ho to štvát i takříkajíc třídě. Vždyť ten člověk nemá žádný papír, a přesto si

dovoluje mít publikum! To je totéž, jako když dříve existovaly cechy a musel jste být jejich členem, jinak jste nemohl vyrábět hřebíky.

Namítnu, že pamatují časy, kdy v novinách každý můj text četli a oponovali aspoň tři další lidé. Na webu ho stačí vydat.

V podstatě každý potřebuje korekce. Já se s tím setkávám pořád – moc se neřídím tím, co chtějí moji čtenáři číst, a dostanu občas dost „čočky“ na to, aby z toho byl čočkový salát. Ale mezi tím i dobré protiargumenty. Člověka to nutí nebýt pyšný pupkáč v intelektuálním slova smyslu. Nahoře je pyšných pupkáčů docela dost, přitom demokracie bez nějaké korekce nefunguje. Jeden z důvodů, proč demokracie vůbec existuje a proč převládla, je to, že dokáže korigovat špatná rozhodnutí jinak než zabitím nejvyššího šéfa. To je největší výhoda. Ne že by individuální demokratický politik byl z principu lepší než

„Demokracie bez nějaké korekce nefunguje.“

Stalin, ale nemá možnost to „rozjet“ jako Stalin. Je tu balanc moci a lidé číhají na jeho chyby a odhalují je. Myslím, že mimo tenhle kontrolní mechanismus by neměl existovat nikdo. Ani církve, ani vysoké školy, ani politici, ani podnikatelé, ani velká média, ani blogeři jako já.

Nijak neomezované diskuze působí, při vší úctě, jako sraz narušených osob.

Někdy ale šlence skutečně pravdu má. Ignác Semmelweis byl lékař působící v 19. století ve Vídni a odhalil příčinu horečky omladnic. Tehdy bylo naprosto normální, že doktoři od pitev s nemytými rukama chodili rovnou k porodům a úmrtnost byla strašná. On zjistil, že mytí rukou – což jeho kolegové nenáviděli, protože pro tehdejší lékaře byly fleky od krve znamením, kolik heroických operací udělali – snižuje úmrtnost naprosto

dramaticky. Zároveň to byl blázen. Četl jsem jeho dochované texty, je to klasický schizofrenní slovní salát. Nebyl v pořádku, ale přišel na extrémně důležitou věc. Ani bláznů nelze zakazovat. Elon Musk je podle mě taky divný, ale zároveň ohromně kreativní.

Takže je za vás v pořádku, že na webu na 9999 blábolů objevíme jednu podnětnou věc?

Myslím, že je to jako těžba zlata. Zlato nikdy nemáte ve vysoké koncentraci, musíte prosévát hlušinu, která se vrší do stometrových výšin. Ale to půlprocento je cenné.

Nehrozí informační hlušina?

Jsem příznivcem toho, aby si lidé nastavili vlastní filtry na sociálních sítích. Sice je to bude zabetonovávat v jejich okolí, ale to je holt lidský tribalismus. Něco jiného je, když

vám algoritmus řekne, že toto je hlušina a už to nevidíš.

Není už z internetu právě rajón korporací, neovládly ho algoritmy Facebooku a dalších? Nemizí svoboda?

Svobodný a nesvobodný není takový protipól jako živý a mrtvý, mezi tím je spousta mezilehlých pozic. U velkých firem mám obavy jinde, spíš u výrobců mobilních zařízení – existují jen dva dominantní operační systémy, iOS a Android, to je zjevný oligopol. Tomu neutečete: chcete-li chytré zařízení, jedno z těch dvou to bude. Tam je největší potenciál ke zneužití, pokud se rozhodnou: „chlapče, tuhle aplikaci mít nebudeš“.

Není to v dějinách poprvé, že?

Řešení monopolů a kartelů je jednou z věcí, která se neustále vrací: kdysi železnice, ropa

MARIAN KECHLIBAR

(*1978)

Ostravský rodák vystudoval na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy komutativní algebru. Do českého veřejného dění ale vstoupil úplně jinak: jako autor velmi sledovaného osobního blogu, za nějž byl nominován i na cenu Magnesia Litera. Jak o sobě píše: „Celý život se zajímám o dějiny, politiku a společenské dění. A nedá mi, abych se k nim nevyjadřoval.“ Vydává rovněž vlastní knihy, oblíbená je edice Zapomenuté příběhy.

a telefonní společnosti, teď IT. Internet má poměrně slušnou odolnost vůči úplně cenzuře, ani v Číně se jim to nedaří dokonale. Facebook a spol. se vám snaží sebrat iniciativu a servírovat to, co vyberou. Ale pořád jsou tu lidé, kteří se s tím nespokojí, ti jsou většinou hybnou silou společnosti. Dokud budou mít prostor se realizovat, jsem pořád relativně optimista. Špatné a nebezpečné by bylo, kdyby byl tento prostor zašlápnut nějakou spoluprací vlády a velkých firem.

Ohledně internetové roztržštěnosti často zní: Máte právo na svůj názor, ale ne na svá fakta. Souhlasíte?

Hodnota pojmu „fakt“ klesá od přírodních věd směrem k těm sociálním docela dramaticky. Navíc platí selektivní výběr, k tomu má sklon každý: člověk má tendenci přeceňovat to, co hovoří v jeho prospěch, a naopak podceňovat v celkovém obrázku to, co v jeho prospěch nehovoří. Nikdo nedá dohromady úplně komplexní obrázek všeho.

Není tohle relativizace? Lidé dnes vážně tvrdí i to, že Země je placatá. A zaštiťují se slovy: Je to na internetu.

Dobře, někdo je takový. Co uděláme? Zakážeme mu to? Kvalitní výsledky se podle mě prosadí časem samy právě vahou toho, že mají praktickou aplikaci. Jestliže si zaletím do Austrálie, docela dobře vidím, že Země není placatá. Většina lidí nakonec ultimativně slyší na výsledky. Chtějí vědět, jestli

neumřou na rakovinu, jestli jim bude stát barák a svítit elektřina. To jsou zásadní věci, většina je pragmatická. Menšina však jde dobře vidět, protože tím stráví neúměrné množství času.

Pokud to shrneme, vám nevadí, bude-li někdo psát o placaté Zemi, propagovat komunismus, velebit Pol Pota, neboť je to lepší než zákazy?

Vadí mi to asi míň, než kdyby se s tím musel schovávat. Pokud to bude dělat veřejně, je šance, že přiláká nějaké odpůrce. Ani opravdu tvrdé represivní režimy, které zakazovaly šíření určitých myšlenek, tomu nedokázaly zabránit. Klasickým případem je pád íránského šáha, který měl tajnou policii, která mučila, zavírala, Chomejní byl v exilu. Ale nahrávaly se audiokazety, neboť populace byla ještě negramotná, ty se pašovaly a lidé je poslouchali v autech. Ajatolláh Chomejní stejně dokázal indoktrinovat nezanedbatelnou část populace, a když přišel slabý moment režimu, šáha svrhli. Ale nebylo to tím, že by se šáh nesnažil. Snažil se docela dost, nechal popravít hromadu lidí. Ale nestačilo to.

Pro vás paralela s naší situací?

Zaženeme-li nějaké ultras do tajných zón, myslím, že se tam budou šířit věci, které si ani neumíme představit a nebude nikdo, kdo by to korigoval. Takový člověk dostane pocit, že je členem výlučné skupiny. Budou

si navzájem teoretizovat o tom, jak všechny postaví ke zdi a jednoho dne se jim to třeba podaří. Kdežto na internetu budete u většiny lidí za vola. Některé lidi jsem našel tím, že jsem pro, aby komunistická strana legálně existovala – aspoň je na staré soudruhy vidět. Kdyby se plošně rozptýlili do ostatních stran, to je něco jako obecná sepse v celém organismu. KSČM je aspoň jeden tumor. Shoduji se s americkým soudcem Frankfurterem, který říkal, že nejlepší desinfekce je sluneční světlo. Když je na takové lidi vidět, je to daleko lepší.

Máte k tomu aktuální příklad?

Jsem třikrát naočkováný, protože jsem si říkal, že jsem udělal daleko rizikovější věci, než je dát si mRNA vakcíny. Ale strašně se mi nelíbil ten přístup, že vůči fantasmagoriím antigatesovců nastoupila oficiální linie, že s vakcínami nikdy nic nemůže být. To by bylo divné, vždyť prakticky každý medikament má vedlejší účinky. Jde jen o to, vyrovnat je s účinky hlavními. A dnes máte situaci, kdy je dokázáno, že u části mladších mužů může očkování vyvolávat celkem banální zánět srdečního svalu, ale zároveň lidé, kteří jsou posedlí konspiračními teoriemi, vlastně můžou právem křičet, že předtím byli umlčovani. To je špatně.

MARKÉTA HEJKALOVÁ

Kůň bílý pádí vlaku vstříc

V zimě se vždycky odněkud vyhrnula skupina čínských turistů a do čepice se snášel deštěk pětieurových bankovek. Teď, v létě po první vlně pandemie byla Vídeň prázdná, a v pátečním odpoledni zvlášť. Lidé spěchali z práce domů a pryč z rozpáleného města. Ale dnes to Lojzovi bylo jedno. Dnes za ním přijede Luisa.

Věděl, že o ni nechce a nesmí nikdy přijít. Nesmí dopustit, aby to dopadlo tak jako s mámou. Nesmí být jako táta. Novou šanci už od života nedostane.

Třídní sraz po patnácti letech od maturity byl na začátku června, hned jak se otevřely hospody. Luisa si ho napřed nevšimla. Přitom spolu v posledním roce před maturitou chodili. Chvilí. Než se to stalo s mámou. Pak za minulostí zabouchl dveře a začal nový život. Aspoň si to tehdy myslel.

O maturitním srazu se dozvěděl náhodou a dlouho váhal, jestli na něj má jít. Co bude ukazovat, fotku bývalé manželky a exekuční výměř? Luisa byla snad ještě hezčí, než jak si ji pamatoval. Krásná, chytrá, úspěšná a bohatá. A svobodná.

„Nestihla jsem se vdát, pracuju v korporátu a musím pořád cestovat,“ zasmála se, ale on jí v očích zahlédl smutek osamělého člověka, jaký dobře znal – každé ráno ho zdravil ze zrcadla.

Začal se loučit. „Měl bych už jít. Zítra brzo vstávám. Taký cestuju. Pracuju ve Vídni.“

„Vídeň miluju. Můžeme se tam někdy potkat,“ řekla, ale naštěstí se nezeptala, kde ve Vídni pracuje. Ani on se neptal, co v té své náročné, zajímavé a výborně placené práci přesně dělá. Vtom mu zazvonil telefon. Kůň bílý pádí vlaku vstříc, zazpívala Marie Rottrová. Stáhl si tu písničku kvůli mámě, dnes ji už nikdo neznal. Kromě Luisy, jak se ukázalo.

„Kůň bílý pádí vlaku vstříc, já nastavuju větru líc,“ zazpívala, i hlas měla krásný. „Tuhle písničku miluju. A bílý koně taky. Lipicány.“

„Až za mnou přijedeš, půjdeme se na lipicány podívat,“ řekl, když ji z třídního srazu doprovázel domů. I když věděl, že to není možné. Ale přál si, aby kromě Vídně, Marie Rottrové a lipicánů milovala i jeho. Ne jako máma. Kdyby si radši jako všechny maminky oblíbila Karla Gotta a jeho hit Kdepak ty ptáčku hnízdo máš, nezapomněla by, že kromě nevěrného manžela má doma i syna, který se bez ní ztratí. Ne jako táta, který dřív miloval všechny ženské a pak začal milovat všechny láhve.

Lojza až mnohem později pochopil, že to možná bylo složitější. Že máma byla nemocná, táta si nevěděl rady. Napřed hledal záchranu u cizích žen a pak na dně lahví. A on hledal spásu u Gábiny. Kvůli ní nechal studia historie. Když ji poznal, už nepotřeboval utíkat před smutkem do zaprášených archívů. Kvůli ní nastoupil do pojišťovny, kvůli ní začal hrát na automatech a kvůli ní vzal peníze. Napřed mu vyčítala, že má peněz málo, a teď jich měl najednou až moc. Přestala ho milovat v okamžiku, kdy se na krádež přišlo. Nefunguješ, tak nazdar.

Najednou neměl manželku, rodinu, práci ani byt. Skončil na ulici – a tam potkal bratrance. Rodiče mu ho vždycky dávali za příklad, jak se výborně učí, a on ho právě proto odjakživa nesnášel. Ale právě tehle bratranec mu sehnal práci i bydlení. A dokonce až ve Vídni.

Od onoho třídního srazu chodil Lojza po Vídni s hlavou v oblacích. Jen občas ho napadlo, jestli by se s ním Luisa bavila, kdyby jí řekl pravdu o tom, čím se ve Vídni doopravdy živí. Ráno, když

v úzké předsíni panelákového bytu na Schwarzer Weg čekal se spolubydlíci z Rumunska, Kosova a Albánie frontu na koupelnu. A pak cestou do práce. Zašlými ulicemi čtvrti Favoriten, kde nad prázdnými obchody visely staré vývěsní štíty s českými jmény, rázoval na stavbu do MuseumsQuartier, velkého komplexu muzeí v centru Vídně. Kdysi to byla císařská jízdárna plná koní a vojáků ze všech zemí monarchie. Kamenné koňské hlavy shlížely na průchody a nádvoří, kde v kavárnách a barech sedělo plno šťastných rozesmátých lidí. A kolem hráli muzikanti v bílých koňských hlavách chytlavé melodie, z nichž se většinou výklubala Kalinka nebo Kafuša. Jako by Rusové chtěli dát Rakušanům najevo, že se jich jen tak nezbaví. Koňské hlavy měly možná zakrývat šikmé oči někdejších nájezdníků, nebo jejich nošení nařídila radnice na počest roztomilých bílých lipicánů.

Ale Lojza pracoval na přístavbě v zadním traktu a z celého slavného areálu znal jen cihly, maltu a prach.

V zimě, ještě než se zavřely hranice a on musel odjet domů, vzal za rumunského spolubydlíčího Mihaie noční službu ve vrátnici. Musel projít a zkontrolovat obslužný koridor, kontejnery stavebního materiálu na rekonstrukci knihovny architektury, prostory pro pečlivě třídný odpad a opuštěný party stan, kam přes den chodili kouřit zaměstnanci centrálního skladu. Nakonec mu zbylo jen kryté schodiště vedoucí k Volkstheatreu.

A právě tady, pod schody, našel harmoniku a o kus výš, nahoře na podlážce, ležela bílá koňská hlava. Prošel celý prostor důkladně nahoru a dolů, jestli někde neobjeví spícího opilého majitele obou předmětů. Dokonce

vyšel i ven. Podíval se za roh a přes ulici, ale nikde nikdo neležel, opilý ani střízlivý, živý ani mrtvý. Jen u stánku s buřty si osamělý Číňan pochutnával na párku v rohlíku. Lojza přemýšlel, co má s nalezenými předměty udělat. Přece je nevyhodí. Co když mu je posílá máma z nebe? Jako by mu chtěla připomenout, že má na víc, než aby celý život dělal přidavače na stavbě. I když až ve Vídni. Nakonec si hlavu i harmoniku schoval do zastrčené bedny, kam se vyhazovaly prázdné pytle od cementu a další staré krámy.

Právě máma ho kdysi dávno, když ještě chodil na základní školu, přihlásila do hudebky a dvakrát týdně ho tam vodila. Hrál na harmoniku Lojzu bavilo a byl v tom čím dál lepší. Začal s českými písničkami. Naučil se Holku modrookou, Černé oči jděte spát, Šly panenky silnicí a Škodu lásky, ale víc ho bavily světové hity, Habanera z Carmen, Děti z Pirea, O sole mio, Santa Lucia a Na krásném modrém Dunaji. Hrál nejenom na rodinných sešlostech, ale taky na školních besídkách a akademiích, a máma mu vždycky tleskala. Její nemoc byla tehdy ještě daleko.

Jen tak z legrace si hlavu nasadil a u sochy Jana Nepomuckého před vchodem do metra zahrál Na krásném modrém Dunaji. Podivil se, když mu k nohám spadlo pár mincí.

Po harmonice ani hlavě se nikdo nesháněl a Lojza začal hrát každý den po práci. V zimě a teď v létě znova. Hrál, kde se dalo – na Karlsplatzu u kostela s baňatou kupolí a dvěma věžemi, které se jako minarety pyšně vypínaly k nebi, aby na něj zavěsily půlměsíc, před vchodem do Hofburgu mezi kočáry a koňmi a pod rozložitou krinolinou Marie Terezie mezi dvěma muzei. Právě tam ho oslovil Alberto.

„Hrajete moc hezky,“ začal opatrně a lámanou němčinou, přesně takovou, jaké Lojza rozuměl.

„Děkuju,“ pokývl nedůvěřivě hlavou. Co od něj může chtít mladík v už na první pohled drahém a elegantním značkovém oblečení? Ten by před Luisou nemusel mlžit o tom, co doopravdy dělá.

„Jsem v umělecké rezidenci v MuseumsQuartier a připravuju velký projekt o vídeňských koních. Tady jsou koně všude. Hlavy nad vchody, lipicáni, drožky u Hofburgu, no a teď vy. Proč to

je? Vzpomínka na Turky, jak dobývali Vídeň? A kdo se skrývá pod těmi bílými hlavami? Jste z Ruska? Vaši vojáci museli kdysi odejít, ale vy jste se vrátili? A právě o tom ten projekt bude. Dvacáté první století pohledem koní. Film, rozhovory, texty, fotky, ilustrace, sociální sítě. A chtěl bych si s vámi vyměnit místo, aby můj projekt získal maximální možnou míru autenticity. Stačilo by mi na pár hodin. Nanejdávš na den.“

„Na dva,“ odpověděl Lojza bez dlouhého přemýšlení. Neohradil se, že není z Ruska. Teď šlo o mnohem víc. Teď, nebo nikdy. Luisa mu už několikrát navrhla, že by za ním do Vídně mohla přijet na víkend, ale on se musel vždycky nějak vymluvit, i když by si nic nepřál víc. Pořád na to myslel. Věděl, že ji musí pozvat, ale zrovna tak dobře věděl, že nemůže. Kam by ji přivedl, do bytu plného gastarbeiterů? Luisa si jistě myslí, že je vrcholový manažer v nadnárodní společnosti nebo v bance. Uvědomoval si, že jednou jí bude muset říct pravdu – ale až jednou, to znamenalo za dlouho. Až se líp poznají a až ho bude Luisa milovat stejně jako lipicány, nebo dokonce o trochu víc. Nebo až

něco ušetří, splatí dluhy a najde si lepší místo. Třeba by mohl učit němčinu... Ve Vídni sotva, ale tím se teď nezabýval. Myslel jen na to, že když se mu podaří všechno domluvit, už v pátek Luisu uvidí. „Vyměníme se na celý víkend.“

Alberto se na něj překvapeně podíval – tak velká míra autenticity ho zjevně zaskočila –, ale pak souhlasil.

Dohodli se, že se sejdou v pátek v pět u vchodu do metra. Alberto Lojzovi předá klíče od svého střešního studia s terasou a výhledem na moře vídeňských střeš a věží, a Lojza Albertovi klíče od panelákového bytu s výhledem na skládku. A taky harmoniku a bílou koňskou hlavu. Luisa má přijet v šest, takže bude mít čas všechno připravit.

Především zahladit v rezidenci všechny stopy Albertovy přítomnosti a dát vychladit láhev prosecca. Ale to není všechno. Věděl, že musí Luisin

pobyt dokonale naplánovat, aby se nic nepokazilo a neprozradilo. Kritický okamžik by mohl nastat, až Alberto dorazí na Schwarzer Weg a otevře dveře bytu. Ve vzduchu mraky tabákového kouře a na zemi chuchvalce prachu, kuchyň plná neumytého nádobí se zbytky jídel, o koupelně radši nemluvit, a Mihai mu poručí, ať umyje nádobí. Komandoval každého, v bývalém rumunském životě byl učitel. Co když se Alberto na místě otočí a přizná se zpátky do své luxusní rezidence? Mohl by dorazit kolem sedmé, proto tady oni dva s Luisou nesmějí v tu dobu být. Alberto možná zazvoní a bude se chtít vrátit do svého neautentického života, ale bude mít smůlu, protože oni budou na večeři. Samozřejmě ne v areálu MuseumsQuartier. Tady by je Alberto hned našel a taky by je mohl potkat někdo známý ze stavby. Půjdu dál, ale ne moc daleko. Třeba do pivovarské

restaurace Siebenstern, ta Lojzu už dlouho lákala. Ale Luisu by možná spíš potěšila indická restaurace. Ta je navíc blízko, hned za rohem, a řecká jenom o kousek dál. Alberto – pokud vůbec přijde, což není v žádném případě jisté, a dokonce ani pravděpodobné – se zatím smíří s myšlenkou, že jeden autentický víkend vydrží, a až se oni dva z večeře vrátí, už bude dávno pryč. Oni s Luisou se posadí na terasu, budou pít prosecco, koukat na nekonečné moře vídeňských střeš a těšit se na nekonečné moře času, které je čeká. Až do neděle budou spolu.

V sobotu dopoledne se Luisa bude asi chtít jít podívat po nákupech, to bude muset přežít. A odpoledne ji vezme do Prátru. Ne do toho, který zná každý, ale do jeho chudšího příbuzného, kam kdysi chodili čeští zedníci a služky. Taky se podle toho jmenuje, Böhmischer Prater, Český Prátr. Lojza ho objevil

při jedné cestě z práce. Nedaleko od bytu na Schwarzer Weg. Snad nepotkají nikoho ze spolubydlících. Ani Alberta. V Českém Prátru jsou kolotoče a houpačky a zahradní restaurace a malé obří kolo, ale ani jeden kůň.

To nejlepší přijde v neděli: na jedenáctou hodinu Lojza koupil lístky na dopolední galapředstavení lipicánů. Dva lístky ho stály skoro týdenní plat, ale na to vůbec nemyslel. Nemohl se dočkat, jak Luisu překvapí. Za její rozzářené oči by klidně dal i měsíční plat.

A pak si vzpomněl, že přesně stejně chtěl překvapit mámu. Před patnácti lety, tři měsíce před maturitou. K narozeninám jí koupil lístek na koncert Marie Rottrové a k tomu jízdenku do první třídy pendolina, protože koncert její oblíbené zpěvačky se konal až v Ostravě.

Radost v máminých očích už nikdy neviděl. V den, kdy jí chtěl dárek předat, skočila pod vlak, a ten ji zabil, i když jel mnohem pomaleji než pendolino. Představoval si tehdy, že se mámina duše proměnila v bílého koně, vesele si běhá po nebi a je šťastná, tak jako byla dřív, než ji očarovaly deprese.

Ale to už je pryč. Dokud byla máma zdravá, určitě by nechtěla, aby se kvůli ní celý život trápil. Tentokrát všechno dopadne dobře. Musí.

V pátek se na stavbě končilo už ve tři. Lojza zalitoval, že se s Albertem nedomluvil na dřívější hodinu. Mohl by se osprchovat a všechno přichystat ve větším klidu, ale nechtěl ho jít hledat do rezidence. Báł se, aby si Alberto na poslední chvíli podivnou výměnu nerozmyslel. Tím by se všechno pokazilo hned na začátku. Nesmí propadat panice.

Rozhodl se, že se radši usadí pod bílou sochu Jana Nepomuckého a bude ještě chvíli hrát tak jako ten první den, kdy našel harmoniku a hlavu bílého koně. Kdy mu ji máma z nebe poslala.

Teď už věděl, které písničky přinášejí nejvíc peněz. Zahrál Škodu lásky, Habaneru z Carmen, Děti z Pírea a Na krásném modrém Dunaji. Do čepice váhavě spadlo pár eurových mincí. Nic moc, ale dnes nehrál kvůli penězům. A pak se rozhodl a spustil to, co celých patnáct let nehrál. Kůň bílý pádí vlaku vstříc. Jako talisman, aby víkend dobře dopadl, a celý život taky. Jako pozdrav mámě do nebe. Poděkování, že mu poslala Luisu.

A v tom okamžiku ji uviděl. Vyšla z metra v nádherných letních šatech

a zmateně se kolem sebe rozhlížela. Jako by zahlédla něco známého a pátrala, co to vlastně bylo. Nebo zaslechla.

Přestal, jako když utne. Tak pečlivě všechno plánoval a teď si popletl hodiny? Nebo přijela Luisa dřív?

Z MuseumsQuartier vyšel Alberto. I on měl na sobě elegantní letní sako a i on se kolem sebe rozhlížel. I on ho hledal.

Lojza si uvědomil, jak si jsou Luisa s Albertem podobní. Ještě chvíli se budou rozhlížet, pak spatří jeden druhého, chytanou se za ruce a odejdou spolu do světa krásných, šťastných a úspěšných lidí. Do světa, kde takoví jako on nemají co pohledávat.

Luisa si přiložila k uchu telefon – a ten jeho se najednou rozezněl. Kůň bílý pádí vlaku vstříc. Lojza byl tak ohromený, že nedokázal telefon hned vypnout. Stejně už bylo pozdě. Luisa zjistila, z které strany se zvonění ozývá, a otočila se k němu. Nejradši by se propadl pod zem, ale to už nešlo. Věděl, že si musí sundat koňskou hlavu a podívat se na Luisu.

Buď se na místě otočí, beze slova odejde a zmizí mu ze života. Tahle možnost byla nejpravděpodobnější. Stejně si celou dobu uvědomoval, že sen o lásce s Luisou je moc krásný, než aby se mohl uskutečnit. Zázraky se dějí, ale jenom v pohádkách. Jemu ne.

Nebo Luisa projeví soucit a zamaskuje odmítnutí zásadovostí. Manuální práce jí nevadí a nad přidavačem na stavbě ani nad pouličním muzikantem v koňské masce by nos rozhodně neohrnovala, ale lež v zárodku vztahu, který ještě ani doopravdy nezačal, odpustit nedokáže.

Ale zbývala ještě jedna, nejméně pravděpodobná možnost. Že se k němu Luisa rozběhne, obejmě ho a dá mu pusu. Tak jako bílý kůň pádí vlaku vstříc, protože je úplně jedno, odkud vlak vyjel a kudy jezdil dřív. Důležité je, kam pojedete teď.

Umělec z Říma Alberto, toho času na několikaměsíčním rezidenčním pobytu ve Vídni, už od rána přemýšlel, jak by se z domluvené výměny vykrotit. Jeho multimediální projekt o vídeňských koních mu najednou nepřipadal tak důležitý, aby si kvůli němu měnil profesí s nějakým pouličním muzikantem z východní Evropy, z Ruska nebo bůhvíodkud. A bydlíště! Proč by se měl na dva dny stěhovat do bytu na kraji Vídně, plného podezřelých gastarbeiterů? Kdyby ho okradli, bylo by to ještě to nejmenší, co by se mu mohlo stát. A nasazovat si zblešenou koňskou hlavu, nasáklou

cizím potem a jistě i mnoha cizími bacily a viry, by bylo vysloveně nebezpečné.

Mrzelo ho, že muzikanta zklame, ale nedá se nic dělat, život není spravedlivý, někomu namíchá lepší karty a jinému horší.

Přicházel blíž, ale najednou se nevěřícně zastavil a pak rychle vytáhl kameru a začal filmovat elegantní dámu, která se k tomu jeho muzikantovi napřed nedočkavě rozběhla a pak ho začala dychtivě líbat, tu zaprášenou, zblešenou a propocenou cizí koňskou hlavu, která byla kdysi dávno bílá.

Zázraky se dějí nejen v pohádkách.

MASOPUST BUDÍKOV

Masopust Budíkov 26. 2. 2022

Trasa:

Budíkov ▶ mlýn č. p. 21
▶ Čejov (statek pana Grodla č. p. 12)
▶ Malý Budíkov ▶ chalupa Na Příhoně
▶ Pusté Lhotsko ▶ Budíkov
průvod obcí

Masopustní průvod pořádá
od nepaměti hasičský sbor.

Hrála kapela Radovanka z Jiřic.

Dominantou masopustního průvodu je kůň.

Současná hlava medvěda a jeho
kožich pochází z roku 1972.

První dostupné zmínky o masopustu
v Budíkově jsou ze 30. let 20. století.

Nejstarší dochovaná fotografie
je ze 40. let 20. století.

Mimo období války byl jedinou
masopustní pauzou rok 2021.

ROČNÍK 2022

DESTILOVÁNO Z
BOHEMIAN
Ale
BERNARD

ČISTÁ RADOST

z pivovaru

Naše návštěvnické centrum uvedeme v květnu do zkušebního provozu, od června otevíráme naplno. Prohlídky pivovaru, degustace čerstvého piva, kuchyně z regionálních surovin, 3D model pivovaru, kinosál, prodejna dárkových předmětů a spoustu dalších překvapení.

Pivní pálenka Bernard pokračuje ročníkem 2022. Část bude k dostání tradičně ve štíhlých elegantních lahvích. Část pálenky ale zůstane v historických sklepech destilérky Zámecké sady Chrámce, kde bude zrát v sudech z amerického dubu. Jak dlouho? To zatím nikdo neví...

Spolu s návštěvnickým centrem otevřeme rozhlednu postavenou kolem našeho funkčního pivovarského komína. Z ochozu ve výšce 33 metrů je krásná vyhlídka na pivovar, město Humpolec a jeho široké okolí.

Z humnové sladovny v Rajhradě máme vynikající slad, a tak od pivní pálenky nebylo daleko k nápadu zkusit i whisky. Tu v biolihovaru Zámecké sady Chrámce pálíme z tzv. sladového vína. Whisky bude zrát nejméně tři roky v dubových sudech, ve kterých už několik let zrál americký bourbon.

Pivní pálenka Bernard z ležáku, ročník 2021, získala v soutěži International Wine & Spirit Competition v Londýně bronzovou medaili.

Zlatavá barva a výrazná vůně hřebíčku a banánu, silnější říz s osvěžující slabě kyselou chutí. To je pšeničný speciál, který jsme připravili na období Velikonoc. Bílé pšeničné pivo jsme uvařili ve spolupráci s Parním pivovarem Hauskrecht.

Menza, Sloup
s odraznou plochou
a Světelný kříž
VC/MM, 2014–2015
piaristický chrám
Nalezení sv. Kříže
v Litomyšli

lahůdka

text **Jana Šindelová**
foto **archív autora**

Tento lidsky konečný svět
má svá vzrušující nekonečna
jejichž tajemství neustále rozkládáme
a pak skládáme do nových celků
dokud konečně nesplyne s nekonečným
v nějaké nové skutečnosti

Václav Cigler, O poezii I (2020)

CIGLER

Procházení
VC/MM, 2016
Benediktinské opatství
sv. Václava v Broumově

MICHAL MOTYČKA

Hlavním tématem uměleckých intervencí Václava Ciglera a Michala Motyčky je vnímání, které má vždy prostorovou a časovou dimenzi a vždy souvisí s pohybem. Zásadním bodem spolupráce se staly Ciglerovy vizionářské projekty do krajiny na počátku šedesátých let 20. století. Klíčové téma je člověk, jeho existence a smysl života a především jeho smyslové vnímání i každodenní rituály, které jsou bytostně obsaženy v celé Ciglerově tvorbě. Pracovně se poprvé setkali při rekonstrukci Sovových mlýnů, Musea Kampa v Praze. V průběhu dvaceti let připravili více než sto samostatných domácích a mezinárodních výstav a projektů.

foto: Markéta Lehečková

Zrcadlový kříž
VC/MM, 2017–2019
AMO v Olomouci

Nekonečno
VC/MM, 2019
Květná zahrada
v Kroměříži

Skutečné světlo, voda a sklo, se kterými Cigler a Motyčka ve svých instalacích v krajíně pracují, se stávají podnětem k dialogu mezi objekty a návštěvníkem. Světelná instalace v piaristickém chrámu Nalezení sv. Kříže v Litomyšli, nazvaná *Sloup s odraznou plochou*, představuje trojboký hranol z optického skla, který rozkladem světla tvoří duhu, symbol zmiňovaný biblickou literaturou. Oltářní stůl – *Menza* v podobě skleněného kvádru – vyzařuje světlo, střídavě větší nebo menší intenzity, symbolizující duchovní hodnotu neodmyslitelně spojenou s daným prostorem. Minulost, přítomnost a budoucnost se propojují v události světelných proudů, jež vytváří obsahově významný prostředek protínající obě kostelní lodě ve tvaru prostorového kříže. Instalace, nazvaná *Nekonečno*, umístěná v kroměřížské Květné zahradě, reagovala na řád a geniální kompozici stavby 244 metrů dlouhé kolonády a pomocí dvou velkoformátových zrcadel vizuálně přenášela perspektivní řazení sloupů, nik a kleneb do jednoho bodu – ideálního úběžníku – jak ho známe z výtvarných projevů. V původním návrhu byla instalace doplněna zvukem – báseň *JÁ JE JÉ* přednášená Václavem Ciglerem, probíhající prostorem z jedné strany na druhou by umocňovala vizuální znekonečnění prostoru. Instalaci *Zrcadlového kříže* v Rajske zahradě, vycházející z dané prostorové dispozice, ozvláštnila komunikace mezi převýšenými záhony s bylinami a studnou. Ceremoniální centrální kříž se světelně obměňoval podle denního světla a počasí. Divák jej vnímal nejen jako celek, a to z blízkosti prostřednictvím pohybu uvnitř, ale i z různých pohledů v rámci procházení historickým architektonickým komplexem také jako prožitou událost. Zrcadlové plochy kříže odrážely okolní prostor, návštěvníka i samo nebe. Symbolicky procházely stěnou skrze ambit přiléhající ke katedrále sv. Václava. Prostřednictvím výtvarných intervencí v daném prostředí autoři propojují nové obsahy s prostorovými vztahy a energií místa.

Čiré vejce IV
VC, 2020

Pohled do výstavy
Václav Cigler,
Galerie Závodný
v Mikulově, 2022

foto: Martin Polák

Václav Cigler, narozen 21. dubna 1929 ve Vsetíně, je mezinárodně uznávaný autor v oboru sklo, patří k nejvýznamnějším autorům umělecké generace nastupující na počátku šedesátých let 20. století. Jeho tvorba je zaměřena na plastické objekty z broušeného optického skla, návrhy a realizace světelných struktur a šperků, kresby, projekty do krajiny a kompozice pro architekturu. Doménou jeho tvorby je práce s prostorem, se sklem, se světlem a s vodou. V roce 1965 založil a do roku 1979 vedl ateliér Sklo v architektuře na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě. Jeho díla jsou zastoupena v mnoha českých i světových galeriích. Za celoživotní dílo, pedagogickou činnost a nezpochybnitelný přínos v oblasti výtvarného umění byl oceněn v roce 2019 cenou Ministerstva kultury České republiky.

Michal Motyčka, narozen 18. března 1974 v Praze, je umělec, architekt a vydavatel. Zabývá se přesahem mezi architekturou a současným vizuálním uměním. Vystavoval mimo jiné v mezinárodně respektovaných muzeích – v Corning Museum of Glass, v dánském Ebeltoftu a Aarhusu a v belgickém Lommel. Od roku 1999 spolupracuje s Václavem Ciglerem.

text Michal Borský
foto Markéta Navrátilová

rozhovor

Patřím spíš do bambusové chýše

Oldřich Kilián | cestovatel, dobrodruh a majitel zámku

Když Oldřicha chvíli posloucháte, dojdete snadno k poznání, že dobrodružné cestování, při kterém vsadíte doslova všechno, nemusí být vůbec žádná věda. Ba naopak, pro vládce hornolibchavského zámku to vždycky byla ta nejpřirozenější věc na světě.

Oldřich Kilián, řečený Kili, není jen tak nějakým zámeckým pánem. Modré krve by se v něm nedořezal, ale té sytě rudé ztratil při toulání světem hodně. V Horní Libchavě, kde žije se svou paní Zdeňkou a malým Oliverem, zakotvil před více než deseti lety tak trochu v depresi z toho, že už všude byl a všechno zná. Bylo mu tehdy pětadvacet a za sebou měl cesty po více než 120 zemích. Teď je jeho denním chlebem vdechování nového života zdem, které jsou němým svědkem velkých i malých dějin. Renesanční zámek Horní Libchava má totiž pohnutou historii. Dlouhé roky patřil řadě maltézských rytířů, poté agrárníckému senátorovi, sloužil pro školení nacistických funkcionářek, patřil jednotkám SS a poté jej systematicky vybydlovala československá lidová armáda.

Není vám někdy v těch prochladlých zámeckých zdech trochu zima a smutno?

Jsem spokojený, splnil jsem si všechny svoje sny a teď se snažím udělat něco i pro ty, co přijdou po mně. Když je venku hezky, je to samozřejmě všechno veselejší, proto také teď (konec ledna, pozn. autora) odjíždím na dva měsíce do Indonésie postarat se o své obchody a nabrat trochu životních sil.

Na lidi, kteří mají cestování v krvi jako vy, musela pandemie covidu a s ní spjatá „blbá nálada“ sednout mnohem intenzivněji než na ostatní, nebo se mýlím?

Doba mi narušila to, co mě živilo, a společnost se rozdělila. Pokud jde například o očkování, možná na to na první pohled nevypadám, ale jsem v tomto směru naprostý pragmatik, potřebuju fungovat. V 90. letech jsem byl kvůli svému cestování doložitelně nejvíce očkovaným člověkem v republice, dokonce o tom někde mám schovaný novinový článek. Přestal jsem s tím ve velkém až v roce 2005, kdy jsem s intenzivním cestováním pomalu končil.

Začátek vašich cest byl přitom dost divoký, že?

Ve čtrnácti jsem odešel z domova na internát, pak jsem si přečetl Kerouaca a dostal pas. Sice mi ho obratem zabavila StB, ale ta touha cestovat už mě nikdy neopustila. Mezitím mě ale odsoudili na šest let do vězení za to, že jsem se zastal lidí, které mlátila pomocná stráž VB, a nebýt listopadu 1989, šel bych sedět. Hned, jak to šlo, jsem v prosinci 1989 vyrazil do Rakouska a brzy na to do Berlína. Tam jsem si všiml obrovské poptávky po malovaných vajíčkách. Němci je prodávali za tři marky, u nás jsem je koupil za pět korun, takže z jedné kraslice jsem měl 150 korun. Prodával jsem tehdy tisíc vajec každý týden, baráky v Kadani na náměstí přitom stály osmdesát tisíc Kčs. Pak ale přišlo dvaadvacet katastrof v jednom roce a bylo po penězích.

Co prosím?

Třeba jsem kamarádovi půjčil spoustu peněz a on zanedlouho kvůli manželce spáchal sebevraždu. Všechno bylo v háji. Potom mi vykradli celý obchod a jiný kamarád mi zničil nového pontiaca. Když jsem pak seděl s kamarádem ve Varech v hospodě, zbyla mi v ruce poslední pětimarkovka.

To nezní jako happy hour...

Šli jsme na stopa a dojeli do Španělska, kde jsme si na brigádě vydělali peníze na letenku na Kanárské ostrovy. Tam jsem žil s partou hipiků na pláži a o něco později mě dva kamarádi z Anglie vzali na velkou kerouakovskou výpravu do Indie. Přiletěli jsme do Dillí a šněrovali si to napříč subkontinentem až dolů na Srí Lanku. Když jsem se po půl roce vrátil do Čech, přivezl jsem s sebou sedmdesát kilogramů náušnic s ozdobnými kamínky, přívěsků z mušlíček a prstýnků z měděného drátu. Etno zboží šlo na dračku a já jsem si takhle vydělal i na cestu do dalších zemí. Zkrátka a jednoduše, párkrát jsem v životě o všechno přišel a začínal potom úplně znovu.

Svým způsobem ale musí být život, ve kterém člověk už doslova nemá co ztratit, docela osvobozující, nemám pravdu?

Když jsem byl v Jižní Americe, v Peru mi na poušti dali ze zadu jeden nůž na krk a druhý na ledviny. Zůstal jsem jen v trenýrkách a jel stopem tisíc kilometrů na ambasádu vyřídít si nový pas. Člověk

se ale současně svým způsobem opravdu hrozně osvobodil. Měl jsem těžký batoh, tašku a najednou jsem neměl nic, úplně čistý stůl. Seznámil jsem se s holkou, která provozovala velký bar v Cuzcu, odkud se jezdí na Machu Picchu, nějakou dobu jsem tam pracoval a nahoře byl devětkrát.

Kam už byste se nechtěl nikdy vrátit?

Ostrov Ko Phangan v Thajsku, což je asi největší party ostrov na světě. Je tam krásně, ale ta má antipatie je spíš osobního rázu. Zažil a přežil jsem tam ukrutnou bitku kvůli mojí české holce.

Co jste na svých cestách vlastně hledal?

Hnalo vás do intenzivního poznávání něco konkrétního?

Nejvíc mě zajímali lidé, původní obyvatelstvo a jeho historie. Ze začátku jsem nevěděl vůbec nic, měl jsem jen obrovskou touhu poznávat nová místa, lidi a věci. Když jsem jel poprvé do Indie, měl jsem nějakou mapu a anglického průvodce z roku 1956, jinak nic, co by stálo za řeč. Informace byly špatně dostupné, navíc jsem tehdy neuměl cizí jazyky

a česky toho bylo naprosté minimum. Proto jsem se vždycky snažil maximálně nasávat veškeré lokální zdroje důležitého vědění.

Nepřijde vám dnešní cestování se snadným přístupem ke všemu trochu povrchní?

Jo, ale je to přirozený vývoj. Já jsem ze začátku jezdil hlavně stopem, díky čemuž jsem se rychle seznámil s místními lidmi a pronikal do jejich společenství. Jedl jsem jejich jídlo, nosil jejich oblečení a spal v jejich domě – pokud nějaký měli.

Jde to takhle ještě dnes?

Za třicet let se hrozně věci změnilo. Není potřeba se nechat unášet nějakými romantickými představami o životě domorodců. I v těch exotických zemích se všichni chtějí přirozeně mít líp a projevuje se to i na jejich životě. Jednou mi jeden domorodec na Sumatře začal do písku malovat podivný obrázek. Pořád jsem nechápal, oč jde, až zavola známého, a ten donesl kus řetězu z motorové pily. Chtěli motorovou pilu, protože ji u někoho viděli a chápali, že jim to zásadně usnadní život. Jsem rád, že jsem

zažil tu dobu, kdy to bylo ještě ryzí. Kdybych se narodil o padesát let dřív, nešlo by to nejspíš vůbec, dneska už je to zase o něčem jiném a co přijde, raději nemyslet.

Myslíte nějakou globální katastrofu?

Už před deseti lety jsem předpovídal, že přijde nějaká pandemie – a je tady. Lidstvo jednou zanikne, o tom není sporu. Zeměkoule je tu 4,5 miliardy let, to je v historii vesmíru jen zlomek času. Lidstvo jednoho dne zkrátka vyhyne. Nevím, jestli to bude meteorit, válka nebo pandemie, ale je to neodvratné. Přes všechny subjektivní i objektivní těžkosti žijeme v nejkrásnější době, přitom jsme tu jen pár vteřin.

Opravdu starý svět i v exotických částech světa tak rychle mizí?

Je to tam znát ještě víc. V 90. letech na mě Papuánci sahali s nábožnou úctou jen proto, že jsem bílý, blondatý a mám modré oči. Když jsem potřeboval na velkou, nedopřáli mi soukromí a nakukovali mi pod zadek, jestli to, co ze mě vypadne, bude taky bílé... To zklamání v těch dvaceti párech očí, co mě

tehdy sledovaly! Když jsem byl po dvaceti letech u toho samého kmene, nejenže mi nikdo nekoukal pod zadek a nesnažil se mě dotknout, ale kolem mě se promenovali domorodci v dresech evropských fotbalových mužstev.

Teď jste asi milovníky romantických cestopisů moc nepotěšil.

Realita je taková, že po tom, aby tito „divoši“ zůstali nezkažení, toužíme jen my z „civilizace.“ Jinak už by nám to nezapadalo do té kýčovitě estetiky, na kterou jsme zvyklí. Před dvaceti lety jsem doprovázel nahatého domorodce do centrální vesničky Wameiny v Západní Papui, kde je jakás takás civilizace, ke stánku s oblečením. Sundal si koteku, tedy onu rouru, kterou tam mívají navlečenou na přirození, a nechal si přínést trenýrky. Oblékal si je velmi dlouho a komplikovaně a oblékl si je samozřejmě obráceně. Zakroutil hlavou, sundal je, na penis nasadil zpět koteku a spokojeně odkráčel. Dnes už by si ten chlap trenýrky nejspíš nechal.

Jak vidíte po svých zkušenostech Čechy? Je to sympatický kmen?

Všude jsou lidé dobří a zlí. Upřímně, Češi by mi asi úplně sympatičtí nebyli. Na cestách jsem se jim časem začal vyhýbat. Vždycky je to ale velmi individuální. Když je vám někdo sympatický, je jedno, odkud je, a naopak.

Někdo hledá na cestách sám sebe, ale u vás mi přijde, že jste v tom byl od začátku doma. Díky tomu, s čím obchoduju a jak vypadám, si spousta lidí myslí, že jsem bůhvíjak duchovní člověk. Mnozí se domnívají, že jsem vegan, dělám jógu a objímám stromy. Není to pravda, všechno je to mnohem prostší.

Kdo tedy vlastně jste?

Když se mám definovat, jsem dítě ulice. Žádný ezoterik. Zajímala mě příroda, původní lidé a jejich historie. Netřeba v tom hledat nějakou vědu.

Dá se říct, kdo je váš nejlepší kamarád?

Měl jsem výborného kamaráda v Peru, ale ten zemřel na AIDS, dalšího v Indonésii, který zase umřel kvůli játrům, ač nikdy nepil alkohol. Celoživotní přítel je Asikem z kmene Dani ze Západní Papuy Nové Guiney. Potkali jsme se kdysi na opuštěné horské pralesní cestě a hned si padli do oka. Večery strávené u ohně byly plné emocí, na dorozumivací gesta s hluchoněmým Asikem sloužily ruce a nohy, ale často jsme jen tak mlčky seděli, nemuseli nic dělat, a přesto si rozuměli. Přišel se se mnou rozloučit na letiště až do odbavovací haly a donesl mi na památku prasečí kly, které se u jeho kmene Daniů velice cení. Vždyť hodnota ženy tu má stále v odlehých částech cenu pěti prasátek a ženy je tu kojí svým mlékem přímo z prsu. Viděl jsem i ženy, které kojily dva malé vepříky najednou. Doma mám kamarády hlavně v českém undergroundu, těm je dneska většinou přes sedmdesát.

V 80. letech jste mezi nimi musel být elév.

Ano, ale byla to zcela přirozená věc. Můj postoj k bolševikovi mě k nim přímo tlačil, byl jsem zaškatulkován jako třídní nepřítel, a tím to bylo daný. Po revoluci jsem pro ně dlouhé roky pořádal hromadné zájezdy mániček do různých zemí.

Jak člověk neobyčejných životních zkušeností jako vy přijde k zámku?

Jak už jsem říkal, měl jsem depresi z toho, co všechno jsem zažil a poznal. Potřeboval jsem další motivaci, chtěl jsem všechno tu, co jsem prožil, nabídnout prostřednictvím etnografické expozice také jiným lidem. Do Horní Libchavy už jsem jezdil delší čas a věděl jsem, že zámek je roky na prodej a obec se ho nemůže zbavit. Objekt byl přístupný, pozotviraná okna, a tím pádem většina okenních tabulek rozbitá, chybělo topení, zabraďlí u schodů, dveře, kliky. Hned na mě dolehla tísněnost zchátralého objektu a po výstupu na půdu okolo propadlého stropu se teprve ukázala celá katastrofa. Poškozeným stropem zámku se do objektu při deštích valily proudy vody. Ještě téhož dne jsem v hobby marketu vykoupil oranžové kbelíky, dojel zpět do Libchavy, kyblíky vynosil na půdu a začal jsem vylévat vodu z okna ven.

To nezní jako optimistický začátek.

Jak jsem tak týden nepřetržitě vyléval tu vodu, přemýšlel jsem, jestli si vybrat svůj život někde na korálovém ostrově, nebo zůstat v Čechách na zámku a vzít na bedra veškeré starosti s tím spojené. Když jsem šoupal kyblík pod jednu z těch mnoha děr ve střeše a díval se na ty staleté trámy, kde by si to člověk mohl snadněji „hodit“, napadlo mě, že bych zámek mohl zachránit před nehorším a vtisknout mu duši. Etnografické expozice a fotografie, kterých mám tisíce a tisíce, bych zde mohl vystavit a otevřít veřejnosti. Prvotní nadšení ale vystřídal pocit beznaděje z nekonečné práce. Zjistil jsem totiž, že to nemám pro koho tvořit. Všechno se změnilo, když jsem poznal svou nynější manželku. S tou na zámku neúnavně pracujeme a máme z toho oba radost.

Přitahuje lidi k vám na zámek spíš vaše etnografická expozice, nebo zámek jako takový?

Asi oboje. Děti většinou posadí na pohádkové představení mojí ženy a sami si zatím v klidu prohlédnou výstavu.

Vyučil jste se truhlářem, to se při opravě zchátralého zámku asi docela hodí, ne?

Určitě. Navíc je s tím spjatý i jeden neuvěřitelný příběh.

Povídejte.

Když jsem zámek před jedenácti lety koupil, seznámil jsem se s pánem, který vlastní sousední dům. Za těmi zelenými vraty (ukazuje z okna) jsou staré těžké truhlářské stroje a on najednou povídá – ty stroje jsem koupil před dvaceti lety v Pruněřově. Tím mě odzbrojil, jsou to totiž přesně ty, na kterých jsem

OLDŘICH KILIÁN

Procestoval přes 120 zemí, před listopadem 1989 se pohyboval v disentu, poté cestoval s minimálním rozpočtem po celém světě. Založil velkoobchod s etnickými věcmi, které mu vyrábějí „na míru“ domorodí indiáni. Prožil spoustu neuvěřitelných dobrodružství. Před deseti lety si koupil zámek Horní Libchava, který opravuje a vybudoval v něm etnografickou expozici.

před třiceti lety v Pruněřově dělal, když mě odtamtud vozili k výslechům na StB.

Upřímně, jste smířen s tím, že celý zámek za váš život asi nikdy neopravíte?

Myslel jsem si, že to tu zachráním a předám dál. Pak jsem ale poznal Zdeničku a rozhodl se zůstat. Strkám do zámku zhruba sto tisíc korun měsíčně, což jsou vzhledem k jeho potřebám nicotné peníze. S většími rekonstrukcemi mi částečně pomohl kraj i stát. Nicméně nástupce už tady mám, po dvou dcerách se mi nedávno konečně narodil syn.

Měl jste někdy pocit, že jste někde doma, nebo je pro vás „doma“ spíš někdo?

Dvakrát. Nejprve to bylo v Peru, kde jsem na mnoha výpravách prožil celkem čtyři roky. Indiáni z kmene Kečua vyráběli ručně malované korálky a za to, že jsem jim dal práci, mě měli tak rádi, že když se jim narodily děti, byl jsem mnohokrát za kmotra. Jeden čas jsem dával práci pěti stovkám indiánů ve vesnici Pisac, i starostova rodina pro mě vyráběla okarínky. Starosta po mě dokonce pojmenoval ulici. V Pisacu je hlavní náměstíčko Placa Armes a jedna z hlavních uliček z náměstí se jmenuje v překladu Ulice chleboďárce Kiliána. No a potom Indonésie, kde jsem dodneška byl devětáctkrát, mám tam spoustu přátel a obchodní základnu.

A co tady na zámku?

Tady jsem doma, protože tu je Zdenička a synek. Jinak bych to tady asi necítil. Patřím spíš do bambusové chýše než na zámek. Sem patří moje žena, která pro změnu nerada cestuje. Když ale jako já něco děláte desítky let, nejde to jen tak hodit za hlavu, že ano. I věčný cestovatel se ale chce mít kam vracet. Dlouhá léta na mě doma nikdo nečekal, teď jsem ovšem rád, když mohu odpočívat u televize vedle manželky.

POMŮŽEME VAŠIM NÁPADŮM VYLÍHNOUT SE NA SVĚT

Svět papíru

INDIGOPRINT

Podkovářská 674/2 | 190 00 Praha 9 – Vysočany | www.svetpapiru.store | www.indigoprint.cz

text Boris Dočekal
ilustrace Luděk Bárta

fejeton

Muž v domácnosti

Rozhodně nejsem ten typ, který by si myslel, že domácí práce má dělat jenom žena, protože muž živí rodinu a je ochránce tlupy. Dneska toto dávné rozdělení práce už neplatí. Muž, tedy až na myslivce či rybáře, neloví, nemá v rukou oštěp a jeho rodina zpravidla nepotřebuje mužnou ochranu ve stylu lovce mamutů. Takže je logické, že by měl vzít do ruky místo oštěpu smeták, zvláště pokud jeho žena pracuje, a doma pomoci. Nemusí umývat nádobí, od toho jsou myčky, ale vyluxovat nebo vytřít podlahy alespoň jednou za týden by mohl. Já to tedy všechno dělám a ani neprotestuju. A taky dobrovolně vařím, hlavně masová jídla, protože nejsem ten typ, který by se až hloupě chlubil tím, že umí akorát čaj a vajíčka a brambory by připálil. Takové muže považuju za neschopné a přeju jim, aby je manželka opustila a oni se museli starat sami o sebe nebo utrácet peníze v restauracích.

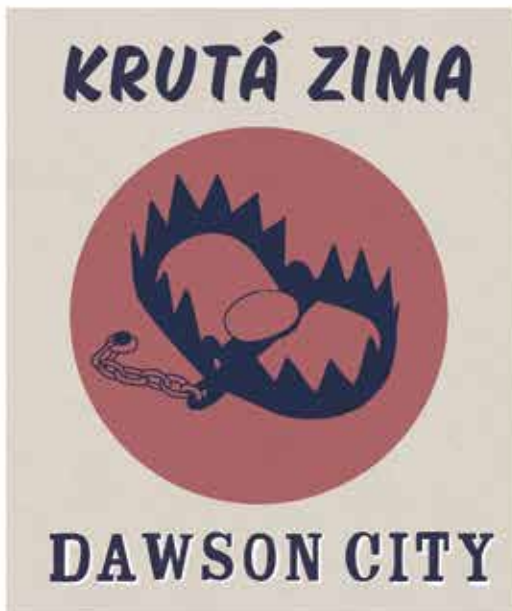
Zádrhel ale bývá v tom, že mě zpravidla nenapadne, že už nastal ten čas vyluxovat nebo vytřít podlahu a musí mě na to

upozornit manželka. A jí pak samozřejmě vadí, že si sám neuvědomím, co je potřeba udělat: má tak pocit, že jí nechci pomoci. Vždycky si v tom momentě říkám, že příště už si vzpomenu sám, protože dělat domácí práce a ještě přitom poslouchat řeči, že si ničeho nevšímám, že nemáme Mary a že dům je společný a společně bychom se o něj měli starat bez toho, že jeden či vlastně jedna režiruje úklid a druhému zadává úkoly, je vlastně naprosto zbytečné a tedy i dost otravné.

U nás doma je i nastavená jakási dělba práce, kdy já například luxuju, někdy zametám, umývám okna a sekám trávu. Žena zase vaří vegetariánská jídla, pere a většinou i žehlí. Kdyby mě snad náhodou opustila, přiznám se, že třeba s praním triček bych měl hlavně na začátku problém. Jinak bych se o sebe a o dům dokázal postarat, jen bych neuklízal asi tak často a pod postelí, kam se člověk běžně nedívá, by zůstal prach.

Díky mému poměrně pozitivnímu přístupu ke starosti o domácnost se mi dokonce podařilo „zachránit“ kamaráda, který se

rozvedl a doma na všechno zůstal sám. Obvyklé domácí práce sice docela zvládal, horší to ale bylo s vařením. Uměl opravdu jen ten čaj a vajíčka, možná tedy ještě špagety s kečupem a parmazánem. Takže jsem ho vzal do učení. Začali jsme řízky a dostali jsme se až ke svíčkové omáčce, což je kuchařský majstrštyk. Teď už vaří rád: občas mě dokonce pozve na večeři a já ho chválím, protože mi jeho jídlo skutečně moc chutná. Dodnes zůstává singl, koupil si zástěru a je z něho dokonalý muž v domácnosti. Zvládá i praní, navíc když se rozhlédnu, nikde není neumyté nádobí, špína nebo prach, takže bych si troufl tvrdit, že žák překonal svého učitele. A na to jsem patřičně hrdý.

Okolo Levoče

Když člověk pobývá delší dobu ve Vysokých Tatrách, vyplatí se při hezkém počasí udělat změnu a projet jeden z nejkrásnějších regionů Slovenska – Spiš. Ve středu kraje leží staroslavná Levoča, na západě pak Poprad se Spišskou Sobotou, na severu Stará Lubovňa a na východě Spišský hrad a Spišská Kapitula. Do výčtu chybí už jen Kežmarok.

První zmínky o Spišské Sobotě (od roku 1946 je součástí Popradu) pocházejí z poloviny třináctého století a o něco později získala městská privilegia. Byla významným tržním městem. Cenné je zejména malebné a klidné náměstí se starými stromy, domy, s pozdně gotickým kostelem svatého Jiří, renezanční zvonice, mariánským sloupem a radnicí.

Kežmarok vznikl spojením původních tří osad v polovině třináctého století. V roce 1380 se stal svobodným královským městem a v polovině patnáctého století tu postavili hrad. V roce 1950 bylo historické centrum prohlášeno městskou památkovou rezervací a evangelický kostel Nejsvětější Trojice byl v roce 2008 zapsán na Seznam světového dědictví UNESCO.

Na historickém náměstí připomínajícím spíš rozšiřující se ulici se zachovala řada domů s půvabnými fasádami. Původně gotický hrad byl v průběhu let renezančně, barokně a klasicistně upraven. V roce 1787 vyhořel a obnovu památky zahájili na počátku dvacátého století. Za návštěvu stojí raně barokní zámek a kaple. Pozoruhodný je i secesní evangelický kostel z konce devatenáctého století: secese totiž u kostelů není zrovna obvyklý styl. Celkově mě ale Kežmarok trochu zklamal, nevím proč, ale měl jsem představu, že je jakousi slovenskou obdobou renezanční Telče. A to bohužel není, i když zajímavé domy člověk najde i tam.

Dalším spišským městem je Stará Lubovňa, která láká zejména kombinací hradu a skanzenu staré lidové architektury na louce pod hradem. Lubovňanský hrad byl postaven z iniciativy uherského krále Ondřeje III. po roce 1292 jako pohraniční pevnost mezi Uherskem a Polskem. Právě Polsko se později zmocnilo hradu a mnoha spišských měst. V době švédsko-polské války v druhé polovině sedmnáctého století byly na hradě uschovány polské korunovační klenoty, jejichž novodobá kopie je v Lubovni k vidění (originál zničili němečtí okupanti za druhé světové války).

Ve druhé polovině osmnáctého století byl v hradní věži vězněn známý slovenský dobrodruh, cestovatel, voják, politik a spisovatel Móric Beňovský, který se proslavil jako jeden z prvních objevitelů severního Pacifiku. Po různých dramatických peripetiích se stal nakrátko králem Madagaskaru a zahynul v boji s francouzskou invazivní armádou. O svých dobrodružstvích (bojoval i na straně Poláků proti carskému Rusku) stačil napsat knihu, která se ve své době stala světovým bestsellerem.

Posledními soukromými majiteli Lubovňanského hradu byla španělská rodina Zámoyských. Dnes je přístupný celý státní

hrad včetně renezančního paláce (prohlídky jsou možné s průvodcem a kupodivu i bez), který je kvalitně zrekonstruovaný.

Pod hradem na rozlehlou louku umístili skanzen spišské lidové architektury. Nejcennějším objektem je dřevěný kostelík svatého Michaela Archanděla z roku 1833. Návštěvníka upoutá vyřezávaný a malovaný interiér, který má své působivé kouzlo, i když člověk není věřící. Vedle obytných dřevěnic jsou ve skanzenu k vidění i škola, hájovny, maštale, stodoly, sýpky a srubová kovářská výheň, mlýn a stopařská výheň. Většina chalup je zařízená dobovým nábytkem a nejrůznějšími předměty, přesto jsou prohlídky bez průvodce. Posledními přírůstky byl dům z devatenáctého století, hospodářské objekty a kopie kapličky podle originálu z roku 1730.

Levoča se nepochybně řadí k nejkrásnějším slovenským městům, nezničila ji ani uniformní výstavba v období budování socialismu, která jinak nenávratně poničila řadu center slovenských měst.

Nejstarší zmínkou o Levoči je listina krále Bély IV. z roku 1249. O něco později se Levoča stala hlavním městem Společenství spišských Sasů, královským městem a bohatým centrem mezinárodního i domácího obchodu. Rozvoj města přerušil v šestnáctém století rozsáhlý požár a účast v protihabsburském povstání. Přesto Levoča centrem Spiše zůstala. V devatenáctém století se stala střediskem slovenského národního obrození. Z významných slovenských buditelů, kteří tu působili, se sluší jmenovat Jána Bottu a Janka Krále.

Historické centrum obehnané dva a půl kilometru dlouhými hradbami si dodnes zachovalo středověký urbanistický charakter a je městskou památkovou rezervací. Nejvýznamnější levočskou památkou je kostel svatého Jakuba s jedenácti deskovými gotickými a renezančními oltáři. Ten hlavní měří na výšku téměř devatenáct metrů a stal se tak nejvyšším gotickým oltářem na světě. Tohle nádherné dílo vytvořil pozdně gotický řezbář Pavel známý jako Mistr Pavel z Levoče. Realistické řezby jsou nesmírně působivé, a tak není divu, že dílo bylo zapsané na Seznam UNESCO.

Historické náměstí obklopuje řada renezančních a barokních domů. Uprostřed stojí renezanční radnice, jejíž velikost odpovídá významu Levoče. Ve městě jsou další dva vzácné kostely s barokními interiéry a klasicistní budova župního domu.

Nedaleký Spišský hrad patří k největším evropským hradním komplexům a je viditelný už ze značné dálky. Také on společně s blízkou Spišskou Kapitulou a obcí Žehra patří na Seznam UNESCO.

Již ve dvanáctém století postavili na vysokém kopci, který se vypíná nad okolní krajinou, románský hrad s mohutnou obytnou věží. Ta se později zřítla pravděpodobně jako důsledek místního zemětřesení. V její blízkosti postavili novou věž a počátkem třináctého století rozsáhlý románský palác. Hrad jako

jeden z mála odolal tatarskému vpádu v roce 1241. V patnáctém století ho rozšířili o velké opevněné předhradí. K dalším úpravám došlo v období renesance. Protože však časem přestal šlechtickým vlastníkům vyhovovat, opustili ho počátkem osmnáctého století. O necelé století později hrad vyhořel a změnil se v rozsáhlou zříceninu. Po postupné rekonstrukci byl zpřístupněn veřejnosti.

Spišský hrad má i zajímavou přírodní atrakci. V dolní části jeho předhradí vykukují ze svých děr na louce zvědaví syslové. Na Spišskou Kapitulku, dnes jde o součást Spišského Podhradie, nám už za světla bohužel nezbyl čas. Obec vznikla na kopci kolem kostela svatého Martina. Byla sídlem spišské kapituly a obývali ji kněží a jejich služebnictvo. Z památek kromě kostela je třeba zmínit pozdně renezanční biskupský palác, hodinovou věž z roku 1739, hradební zeď s Horní a Dolní branou a četné renezanční a barokní domy, které při stmívání působí romanticky.

O možném výletu na Spiš z Tater jsem se zmínil už na začátku, objet všechny popsané památky za den znamená objet je letem světem a ujet přes dvě stě kilometrů. Rozumnější je kratší varianta: dát více času Levoči, Staré Lubovni a Spišskému hradu. Je to pohodlnější a člověk si intenzivněji prožije zdejší genius loci. A má i čas vychutnat si slovenskou kuchyni, které vévodí brynzové halušky se špekem nebo se zelím a další typická jídla. Dobré restaurace jsou zejména v Levoči.

Jeden z nejkrásnějších moravských hradů Pernštejn byl založený ve třetí třetině třináctého století. Kolem nejstaršího jádra Pernštejna postupně vyrůstaly další stavby, dokud ho Jan z Pernštejna, jehož rodu hrad dlouho patřil, v druhé polovině šestnáctého století neprodal. Větší úpravy už nebyly prováděny, takže si hrad zachoval svou gotickou a renezanční podobu. Zajímavé jsou pozdější úpravy interiéru ve stylu zdobného rokoka. V devatenáctém století se do interiérů promítly romantické úpravy a jeden z majitelů chtěl dokonce hrad romanticky přestavět, což se naštěstí nestalo. Po Pernštejnech patřil hrad různým vlastníkům a od roku 1945 ho vlastní stát. Na Pernštejně se také natáčelo několik pohádek. V osmnáctém století byla na jižním svahu pod hradem vybudována zahrada, která ovšem léty dokonale zpusťla, ale nedávno byla obnovena i s malým pavilonem. Až zasazené stromy vyrostou, bude to nepochybně velká ozdoba Pernštejna.

Hrad Pernštejn

30 let
pomáháme zákazníkům
realizovat jejich vize

18:00 PÁ **Lucie Bílá**

22:00 Š **Wanastowi Vjegy**

20:00 PÁ **Tři sestry**

12:00 Š **Jaroslav Uhlíř**

22:00 PÁ **MIG 21** ○ 20:00 Š **Chinaski**

18:00 Š **The Heimatdamisch**

16:00 PÁ **Ben Cristovao**

23:30 PÁ **Rybičky 48** • 14:00 Š **Xindl X**

16:00 Š **Horkýže Slíže...**

BERNARD FEST
24. a 25. ČERVNA 2022
V HUMPOLCI

vstupenky na ► bernardfest.cz

